

POSTANOWIENIE

Dnia 16 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Krzysztof Wiak (przewodniczący)

SSN Joanna Lemańska

SSN Oktawian Nawrot (sprawozdawca)

w sprawie z protestu J.P.

przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 16 czerwca 2025 r.,

pozostawia protest bez dalszego biegu.

Joanna Lemańska Krzysztof Wiak Oktawian Nawrot

UZASADNIENIE

W dniu 11 czerwca 2025 r. J.P. wniósł „protest wyborczy w Wyborach Prezydenckich pierwszej i drugiej tury 2025 roku”.

W jego treści wnoszący protest wskazał, że przed pierwszą turą wyborów, na początku kwietnia 2025 r., w Urzędzie Miasta w C. pobrał zaświadczenia o głosowaniu poza miejscem zamieszkania. Dalej wnoszący protest wskazał, iż w pierwszej turze wyborów głosował w S. i wówczas podał komisji dwa zaświadczenia, z których oddano mu jedno plus kartę do głosowania. Wnoszący protest wskazał przy tym, że nikt nie sprawdził jego tożsamości. Zagłosował i wyszedł, zostawiając oddane zaświadczenie w samochodzie. Podczas drugiej tury wyborów, wnoszący protest chciał zagłosować w S2.

Ponieważ nie został ujęty w spisie wyborców, przedstawił komisji drugie zaświadczenie. Wówczas okazało się, że w S. pobrano od wnoszącego protest zaświadczenie na II turę wyborów, zamiast na I turę. Skutkiem tego odmówiono skarżącemu wydania karty w ponownym głosowaniu na Prezydenta RP i nie mógł on wziąć udziału w wyborach.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 129 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 1997 Nr 78, poz. 483 ze zm.) wyborcy przysługuje prawo zgłoszenia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej na zasadach określonych w ustawie.

Zasady i tryb przeprowadzania wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej oraz warunki ważności tych wyborów określa ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (tekst jedn. Dz.U. 2025, poz. 365, dalej: „k.wyb.”).

Zgodnie z art. 321 § 1 k.wyb., protest przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej wnosi się na piśmie do Sądu Najwyższego nie później niż w ciągu 14 dni od dnia podania wyników wyborów do publicznej wiadomości przez Państwową Komisję Wyborczą. Nadanie w tym terminie protestu w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe jest równoznaczne z wniesieniem go do Sądu Najwyższego. Jak stanowi § 3 wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty.

W art. 82 § 1 k.wyb. wskazano, że przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby może być wniesiony protest z powodu: (pkt1) dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów lub (pkt 2) naruszenia przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów.

Stosownie do art. 322 § 1 k.wyb. Sąd Najwyższy pozostawia bez dalszego biegu protest wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną lub niespełniającą warunków określonych w art. 321.

Odnosząc powyższe do rozpoznawanego protestu wyborczego, Sąd Najwyższy uznał, iż skarżący nie wskazał, do naruszenia których przepisów Kodeksu wyborczego dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów mających wpływ na wynik wyborów lub do jakiego przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wynik wyborów, jego zdaniem doszło. Dodatkowo, wnoszący protest nie przedstawił oraz nie wskazał dowodów na poparcie swoich twierdzeń, które pozostają gołosłowne.

Zgodnie z pkt. 45 załącznika do Uchwały Państwowej Komisji Wyborczej nr 165/2025 z dnia 23 kwietnia 2025 r. w sprawie wytycznych dla obwodowych komisji wyborczych dotyczących zadań i trybu przygotowania oraz przeprowadzenia głosowania w obwodach głosowania utworzonych w kraju w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, w dniu głosowania, zgodnie z art. 51 § 2 i 4 k.wyb., komisja dopisuje do spisu wyborców na dodatkowym formularzu spisu i umożliwia głosowanie osobie przedkładającej zaświadczenie o prawie do głosowania. Członek komisji ma obowiązek zwrócić szczególną uwagę czy zaświadczenie wydane jest na pierwsze głosowanie, przeprowadzane w dniu 18 maja 2025 r. W tym celu członek komisji koniecznie sprawdza, czy na zaświadczeniu wskazano, że dany wyborca „ma prawo głosować w dniu 18 maja 2025 r. w obwodzie miejsca pobytu w wyborach: Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu pierwszego głosowania”. Jest to o tyle istotne, że na zaświadczeniu o prawie do głosowania na ponowne głosowanie wskazane będzie, że dany wyborca „ma prawo głosować w dniu 18 maja 2025 r. w obwodzie miejsca pobytu w wyborach: Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu ponownego głosowania”. Komisja musi uwzględnić, że na zaświadczeniu o prawie do głosowania na oba głosowania wskazana będzie data głosowania 18 maja 2025 r. (na ten dzień zostały zarządzone wybory). Zatem elementem odróżniającym zaświadczenia na pierwsze

i ponowne głosowanie będą odpowiednio wyrazy „w dniu pierwszego głosowania” oraz „w dniu ponownego głosowania”. Zaświadczenie należy odebrać od wyborcy i dołączyć do spisu, zaś w rubryce „uwagi” wpisać „Zaświadczenie 18.05” albo „Z 18.05”. Dopiero wtedy komisja wydaje kartę do głosowania. Analogicznie należy postąpić w odniesieniu do osób, które na podstawie zaświadczenia chcą głosować w „swoim” obwodzie (wyborca otrzymał zaświadczenie w związku z zamiarem głosowania np. w innym obwodzie, a później odstąpił od tego zamiaru i chce głosować w „swoim” obwodzie). Komisja zwraca szczególną uwagę, czy przedkładany jest oryginał zaświadczenia, tj. czy na zaświadczeniu umieszczony został hologram z nadrukiem „PRP 2025”. W razie wątpliwości należy skontaktować się z urzędem gminy. Zaświadczenia wydawane przez konsula nie będą opatrzone hologramem. Komisja nie wydaje karty do głosowania wyborcy przedkładającemu w dniu pierwszego głosowania (18 maja 2025 r.) zaświadczenie o prawie do głosowania wydane na ponowne głosowanie, tj. na którym wskazano, że dany wyborca „ma prawo głosować w dniu 18 maja 2025 r. w obwodzie miejsca pobytu w wyborach: Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu ponownego głosowania”.

Niewątpliwie, gdyby twierdzenia skarżącego uznać za udowodnione, to w świetle powyższego, doszło do nieprawidłowości w postępowaniu samego wyborcy, jak i członków obwodowej komisji wyborczej. Skarżący nie powinien posługiwać się dwoma zaświadczeniami podczas pierwszego głosowania i oba przedstawiać obwodowej komisji wyborczej. Komisja natomiast miała obowiązek sprawdzić tożsamość wyborcy, jak również pobrać i zatrzymać właściwe zaświadczenie, czego – jak wynika z relacji wnoszącego protest – nie uczyniła.

Powyższe stwierdzenia pozostają, jednakże bez wpływu na okoliczność, że protest wyborczy wniesiony w przedmiotowej sprawie nie spełnia warunków formalnych. Jak wskazano wyżej zarzuty podniesione w proteście pozostają gołosłowne. Samo twierdzenie wnoszącego protest o zaistnieniu określonych zdarzeń nie może bowiem zostać uznane za realizację obowiązku przedstawienia lub wskazania dowodów, na których opiera zarzuty (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 20 grudnia 2023 r., I NSW 1079/23). W istocie twierdzenie to

nie stanowi dowodu, lecz jest okolicznością, która powinna stanowić przedmiot dowodzenia. Innymi słowy okoliczność taka powinna zostać udowodniona przez środek dowodowy, który wnoszący protest przedstawi lub wskaże w proteście. Jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z 19 grudnia 2023 r., sygn. I NSW 227/23, przedstawienie lub wskazanie dowodów nie byłoby konieczne, gdyby ustawodawca tego wyraźnie nie wymagał. Taki wymóg został jednak jednoznacznie sformułowany, zaś jego niespełnienie prowadzi do pozostawienia protestu bez dalszego biegu.

Z uwagi na powyższe Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu na podstawie art. 322 §1 zd. 1 k.wyb.

Joanna Lemańska Krzysztof Wiak Oktawian Nawrot

[ps]

[a.ł]